

PAPER DETAILS

TITLE: FRANSIZ BASININDA MÜSLÜMAN KADINLAR: 2015'DE LE FIGARO VE LE MONDE
ÖRNEGI

AUTHORS: Sebnem CANSUN

PAGES: 41-53

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/703425>

**FRANSIZ BASININDA MÜSLÜMAN KADINLAR:
2015'DE LE FIGARO VE LE MONDE ÖRNEĞİ**

Dr. Öğr. Üyesi Şebnem CANSUN¹

ÖZET

Çerçeveleme ve içerik analizi yaklaşımı kullanan bu çalışmada, Müslüman kadınların Avrupa medyasındaki ele alınışı, iki Fransız gazetesine, merkez-sağdan *Le Figaro* ile merkez-soldan *Le Monde*'a, 1 Ocak 2015-1 Ocak 2016'ya odaklanarak incelenmiştir. *Le Figaro*'da 117, *Le Monde*'da 47 haberde Müslüman kadınlardan bahsedilmiş, *Le Figaro*'daki bu haberlerin %95'inde *Le Monde*'dakilerin yalnızca %30'unda Müslüman kadınlar içinde geçtikleri haberlerin ana konusunu oluşturmuşlardır. İki gazete arasındaki ana farklılık budur ve diğer veriler daha çok benzerlik göstermiştir. İki gazete Müslüman kadınları en çok siyasi içerikli haberlerde (*Le Figaro*'da %52 ve *Le Monde*'da %43) ele almış, onları *siyasi aktörler* olarak görmüştür. Ayrıca Müslüman kadınları *mazlum ve mağdur* (*Le Figaro*'da %43 ve *Le Monde*'da %36) ve hatta *terörle ilintili* (*Le Figaro*'da %17 ve *Le Monde*'da %34) göstermişlerdir. En çok *insani ilgi çerçevesi* (*Le Figaro*'da %60 ve *Le Monde*'da %51), ardından *çatışma çerçevesi* (*Le Figaro*'da %26 ve *Le Monde*'da %38), *sorumluluk çerçevesi* (*Le Figaro*'da %12 ve *Le Monde*'da %6) ve *ahlakilik çerçevesi* (*Le Figaro*'da %2 ve *Le Monde*'da %5) kullanmışlardır. Bu çalışmanın ana iddiası Avrupa gazetelerinin, siyasi görüşleri fark etmeksizin, Müslüman kadınları aşağı yukarı benzeri şekilde ele almış olduklarıdır.

Anahtar kelimeler: Müslüman kadınlar, Avrupa basını, *Le Figaro*, *Le Monde*

**MUSLIM WOMEN IN THE FRENCH PRESS:
THE EXAMPLE OF LE FIGARO AND LE MONDE IN 2015**

ABSTRACT

Using a framing and a content analysis approach, this study investigated how the European media treated Muslim women, focusing on two French daily newspapers, *Le Figaro* from center-right and *Le monde* from center-left between January 1, 2015 and January 1, 2016. *Le Figaro* mentioned Muslim women in 117 news and *Le Monde* in 47 news. 95% of the news mentioning Muslim women in *Le Figaro* whilst only 30% of the news mentioning Muslim women in *Le Monde* had Muslim women as the main topic of these news. That was the main difference and the other findings rather showed similarities. The two newspapers treated Muslim women mostly within the framework of political news (52% in *Le Figaro* and 43% in *Le Monde*) and hence saw them as *political actors*. Furthermore, they considered Muslim women as *oppressed and victimized* (43% in *Le Figaro* and 36% in *Le Monde*) and even *terroristic* (in 17% in *Le Figaro* and 34% in *Le Monde*). They adopted the *human interest frame* the most (60% in *Le Figaro* and 51% in *Le Monde*), followed by the *conflict frame* (26% in *Le Figaro* and 38% in *Le Monde*), the *responsibility frame* (12% in *Le Figaro* and 6% in *Le Monde*) and the *morality frame* (2% in *Le Figaro* and 5% in *Le Monde*). This study's main argument is that European newspapers, no matter what their different political standings were, depicted Muslim women roughly the same way.

Keywords: Muslim women, European press, *Le Figaro*, *Le Monde*

¹ Dr. Öğr. Üyesi Şebnem Cansun, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, İstanbul/Türkiye, sebnem_cansun@yahoo.com

GİRİŞ

Medya kamuoyunu farklı yöntemlerle şekillendirir. Bu yöntemlerden biri *çerçeveleme*dir (*news frames/framing*). *Çerçeveleme*, haberlerin bağlamını ve, konu seçimi, altını çizme, atma, detaylandırma aracılığıyla sonucunu veren düzenleyici ana fikri betimler (Tankard, Hendrickson, Silberman, Bliss & Ghanem, 1991: 11). Önceki araştırmalar en çok kullanılan 5 çerçeve belirlemişlerdir. Bunlar *çatışma*, *insani ilgi*, *ekonomik sonuçlar*, *ahlakilik* ve *sorumluluk çerçeveleridir* (Semetko ve Valkenburg, 2000). Bu çalışmada, 1 Ocak 2015 - 1 Ocak 2016 tarihleri arasında, Avrupa'daki göçmen krizinin zirve yaptığı sırada, Fransız gazeteleri *Le Figaro* ve *Le Monde*'un Müslüman kadınları nasıl ele aldığı çerçeveleme analizi ve içerik analizi kullanılarak incelenmiştir.

2015'deki göçmen krizinin Avrupa liderlerini büyük Müslüman nüfuslarının entegrasyonu sorunuyla karşı karşıya getirmesi, Müslüman kadınların Avrupa basınındaki ele alınışlarını önemli kılmaktadır. 2015 genel olarak Avrupa ve özelde Fransa için farklı bir yıldır. Bir yandan, 2015'de, İkinci Dünya Savaşından bu yana olan en büyük göçmen krizi zirve yapmış (Bastié, 23 Eylül 2015), Uluslararası Göç Örgütü'ne göre, karadan ve denizden yasa dışı yollarla Avrupa'ya geçen göçmen ve sığınmacı sayısı bir milyonu geçmiş, bir sene içinde dört katına çıkmıştır (BBC, 22 Aralık 2015). Öte yandan, aynı sene Fransa birkaç terör saldırısına uğramıştır (Paulet ve Courbet, 7 Ocak 2015). Avrupa'ya gelen göçmenlerin arasındaki büyük gruplar savaştan kaçan Suriyeliler, çatışma ve baskıdan kaçan Afganlar, Iraklılar ve Eritrelilerdir (The Guardian, 22 Aralık 2015) ve bu nedenle Müslüman ağırlıklıdır. 2015 terörist saldırıları için ise, örneğin Ocak 2015'deki Charlie Hebdo Mizah Dergisi saldırısına dair "12 kişiyi katleden İslamcı silahlı adamlar" tarafından yapıldığı söylendiği için (Chazan, 3 Ocak 2016), aynı sene Avrupa'da Müslüman karşıtı bazı eleştiriler yeniden su yüzüne çıkmıştır.

Çalışmada kadınlara odaklanılmasının nedeni kadınların doğal biyolojik yeniden üreticiler ve kültür taşıyıcıları sayılmasıdır. Kadınlar kültürel belirleyici varsayılabilir (Yuval-Davis, 1998) ve Müslüman kadınlar da kendi toplumlarının kültürel belirleyicileridir. Bu nedenle, Avrupa basınında Müslüman kadınların ele alınışı genel olarak Müslümanlara yaklaşımı anlamakta yardımcı olacaktır.

Fransız gazetelerine odaklanılması Fransa'nın Avrupa Birliği'nin lider ülkelerinden biri olmasındandır. Mağrip denilen bölgeyle olan eski sömürgecilik bağları, Fransa'yı Avrupa'da en büyük Müslüman nüfus barındıran ülke konumuna sokmaktadır (%8.8, Hackett, 2017). İki farklı yaklaşım görmek adına, merkez-sağdan *Le Figaro* ve merkez-soldan *Le Monde* seçilmiştir. *Le Figaro* Fransa'nın en muhafazakar gazetesidir. 1826'da kurulan *Le Figaro* aynı zamanda Fransa'nın basılı en eski gazetesidir ve 2016'da günlük tirajı 319,000'dir (European Press Round up, <https://www.eurotopics.net/en/148679/le-figaro>). 1944'de kurulan *Le Monde*, Fransa'nın en etkili gazetesidir ve 2016'da günlük tirajı 266,000'dir (European Press Round up, <https://www.eurotopics.net/en/148683/le-monde>). *Le Figaro* ve *Le Monde* hem yerel ve uluslararası prestijleri hem de yüksek tirajları nedeniyle bu çalışma için en uygun gazeteler olarak seçilmiştir.

Yöntem olarak, çerçeveleme ve içerik analizi yöntemleri seçilmiştir. Amerikalı medya araştırmacısı Entman *çerçevelemeyi*, algılanan gerçekliğin bazı kısımlarını seçip onları bir iletişim metninde daha önemli hale getirerek, belli bir problemin tanımı, nedensel yorumu, ahlaki değerlendirme ve/veya çözüm önerisini destekleyecek biçimde kullanmak olarak tanımlar (Entman, 1993: 52). İçerik analizi, metin içeriklerinin anlamlar, referanslar ve amaçları açısından

incelenmesidir (Prasad, 2008). Çerçeveleme ve içerik analizi Avrupa basınının Müslüman kadınlara yaklaşımını ve onları hangi temalarla ilintilendirildiğini ortaya çıkarmakta yardımcı olabilecek yöntemlerdir.

ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

Avrupa basını üzerine yapılmış daha önceki akademik çalışmalar çoğunlukla, Müslüman kadınların ele alınmasından ziyade, Müslümanların ve İslam'ın genel olarak ve negatif ele alınmasına odaklanmıştır. Bu çalışmalar Avrupa medyasının İslam'ı *şiddet içeren* ve *baskıcı* bir din olarak gösterdiğini, Avrupa'da yaşayan Müslümanları *ötekileştirdiğini*, onları *suç*, *terör*, *tehlike*, en hafifinden *uyum sorunlarıyla* ilintilendirdiğini iddia etmiştir (örneğin Hamès, 1989; Saeed, 2007; Moore, Mason ve Lewis, 2008; Jaspal ve Cinnirella, 2010). Avrupa medyasında Müslüman kadınlar üzerine çalışmalar daha az sayıda olup negatif yaklaşımla sunulma ortak özelliğini içermektedir.

Tosun (2016) Alman basınında Müslüman kadınların konu edilmesine literatür taraması ve *Focus* ile *Der Spiegel* dergileri incelemesi üzerinden bakmıştır. Araştırmacı betimleyici analizle, Alman medyasının Müslüman kadınları *mazlum*, *eğitimsiz* ve *tutucu* gösterdiğini ve genel olarak bu negatif yaklaşımın İslam'ın negatif sunulmasında bir araç olarak kullandığını iddia etmiştir.

Özcan (2013) Alman haber dergilerinde göçmen kadınların ele alınmasına bakmış ve özellikle 2004'den 2011'e *Der Spiegel*'de motiflerin ve temaların ikonolojik okumasını yapmıştır (Özcan, 2013: 433). Çalışmadaki göçmen kadınlar Müslümanlardır. Araştırmacı göçmen kadınların fotoğraflarının, Müslümanlar ile onları misafir eden toplum arasındaki kültür farkını ve Müslümanların içinde yaşadıkları topluma uyum gösteremediğini anlatmak için özellikle seçildiğini iddia etmiştir (Idem.: 427).

Andreassen (2014) 2006'da Danimarka televizyonlarının tesettürlü ilk sunucusu olan ve 2007'de milletvekili adaylığı için yarışan Asmaa Abdol-Hamid'in Danimarka medyasınca ele alınmasına bakmıştır. Andreassen, Abdol-Hamid'in, liberal görüşlerinin altını çizmesine rağmen, ölüm cezası, toplumsal cinsiyet eşitliği, eşcinsel hakları gibi konularda tekrar tekrar sorgulandığını ileri sürmüştür. Başörtüsü nedeniyle, Abdol-Hamid homofobi ve İslam'ın tutucu yorumlarıyla ilintilendirilmiştir (Andreassen, 2014: 73).

El Hamel (2002) tesettür üzerine Fransa'daki siyasal söylemin genel bir değerlendirmesini yapmış ve bu değerlendirmede kaynak olarak *Le Monde* gazetesini kullanmıştır. Araştırmacı Müslümanlar'ın ve İslam'ın genel algısının izini sürmüş ve bu konudaki tartışmanın bir ortaokuldaki başörtüsü yasağıyla 1989'da başladığını belirtmiştir. Fransa'da baş örtmenin temel haklar dahilinde olup olmadığı tartışılmıştır. *Le Monde* kökten dincilerin konuyu Fransız toplumunun direncini test etmek için manipüle ettiklerini iddia etmiştir. *Le Monde* örneği üzerinden El Hamel Fransız medyasının genel olarak liberal değerler üzerinde İslami bir tehlikenin varlığına işaret ettiğini iddia etmiş ve başörtüsü yasağının Fransa'nın Müslümanlara tahammülsüzlüğünün örneği olarak görmüştür (El Hamel, 2002: 299, 307).

Meddeb (2014) günlük Belçika gazetesi *La Libre Belgique*'e kabaca 2000 ile 2010 arasında bakmış, Müslümanlar ve İslam konulu haberlere içerik analizi ve söylem analizi yapmıştır. Araştırmacı, gazetenin Müslüman kadınları bireyden çok grupların parçası olarak

gösterdiğini ve onlara, *mağdur*, *asi* ve *suç ortağı* olmak üzere üç rol verdiğini iddia etmiştir. Ayrıca gazetenin Müslüman erkekler için kullandığı klişeleri Müslüman kadınlar için de kullandığını belirtmiştir.

Yardım (2015) Fransa ve Fransızca kullanan Belçika yazılı ve görsel medyasına dair genel bir değerlendirme yapmıştır. Araştırmacı başörtüsünden, görünürlüğü, ayrımcılığa, İslamcılığa, çeşitli anahtar kelimelerle 11 Eylül 2011 öncesi ve sonrasını içeren bir araştırma yapmış, haber başlıklarına niteliksel içerik analizi uygulamıştır (Yardım, 2015: 121). Yardım, haberlerde, *abartı*, *yanlış aksettirme*, *düşmanlık* ve *çatışma* içeren *nefret söylemi* bulunduğunu ve ele aldığı ülkelerdeki şarkiyatçı söylemin sosyal barışı tehlikeye soktuğunu iddia etmiştir.

Bouferrouk ve Dendane (2018) İngiliz medyasında burkanın nasıl konu edildiğine bakmış ve özel olarak *The Daily Telegraph*'ı söylem analizi ve derlembilim analiz yazılımı AntConc ile incelemiştir. Araştırmacıların temel iddiası gazetenin Müslüman kadınlar için genelde olumsuz bir ton kullandığı ve burkanın ele alınışının da bu olumsuzluğun örneği olduğudur.

Farooq Samie ve Sehlkoglou (2015) 2012 Londra Yaz Olimpiyatları öncesi ve sonrasında Müslüman sporcu kadınların konu edilmesine, Ocak 2012 - Ağustos 2012 arasındaki süreye bakmışlardır. Araştırmacılar İngiltere, Fransa, Kuzey Amerika, Kanada ve Avusturalya'daki basın, televizyon ve radyo programlarından 40 habere söylem analizi yapmıştır (Farooq Samie ve Sehlkoglou, 2015: 4). Batı medyasının Müslüman sporcu kadınları *garip*, *yetersiz* ve *uygunsuz* bulunduğunu ve tesettürlü sporcu kadınların diniyle ilgilenmediğini iddia etmişlerdir.

Avrupa dışı medya üzerine de akademik çalışmalar vardır. Örnek verilecek olursa, Bullock ve Jafri (2000) Kanada medyasında Müslüman kadınların ele alınmasını incelemişlerdir. Araştırmacılar, Müslüman kadınlarla odak gruplarını da içeren daha büyük bir çokkültürlülük projesi içinde, İslam, Müslüman kadınlar ve diğer azınlıkların medyada konu edilmesi üzerine bibliyografya derlemesi yapmışlardır (Bullock ve Jafri, 2000: 35). Ana akım medyanın Müslüman kadınları *korkak yabancı* olarak gösterdiklerini ileri sürmüşlerdir (Idem.: 39).

Son olarak, başka bir grup çalışma basın dışındaki medya organlarındaki Müslüman kadınların sunulmasına odaklanmıştır. Örneğin Macdonald (2006) filmler/belgesellerdeki Müslüman kadınlar üzerine çalışmıştır. Buradaki literatür taramasında bu ve benzeri çalışmalara Avrupa basını üzerine olmadığı için yer verilmemiştir.

YÖNTEM

Avrupa basınında Müslüman kadınların ele alınışı üzerine literatüre katkıda bulunmayı amaçlayan bu çalışma için Kasım 2018'de *Le Figaro* ve *Le Monde* gazetelerinin arşivlerinde 1 Ocak 2015 - 1 Ocak 2016 tarihleri dahilinde, Müslüman kadınlar (*femmes musulmanes*) anahtar kelimeleriyle bir tarama yapılmıştır. *Le Figaro* bu taramaya 767 sonuç vermiştir. Ancak bu haberlerin 117'si gerçekten Müslüman kadınlar üzerinedir ya da Müslüman kadınlarla ilgili bilgi vermektedir. Geri kalan haberler Müslüman kadınlarla ilgili değildir. Örneğin DAES'in Yezidi kadınlara sistematik tecavüzünden ve onları köleleştirmesinden bahseden haber, Müslüman kadınları ilgilendirmemektedir; ancak anahtar kelime taramasında haber "Müslüman" ve "kadınlar" kelimelerini içerdiği için karşımıza çıkmıştır. Bu ve benzeri haberler değerlendirilmeye alınmamıştır (Chadenat, August 15, 2015). *Le Monde* anahtar kelime aramasına 81 sonuç vermiştir. Ancak, daha önce olduğu gibi, bunların yalnızca 47'si Müslüman

kadınları ilgilendirmektedir. Müslüman kadınları ilgilendirmeyen Selefilik üzerine bir haber değerlendirme dışında tutulan haberler grubuna örnek olarak verilebilir (Pascual, 3 Aralık 2015).

Tüm haberler önce bir Word dokümanına geçirilmiş, aynı zamanda haber başlığı ve yayın tarihine dair temel bilgiler Excel tablosunda not edilmiştir. İçerik analizi için, aynı Excel dokümanında, haberler içerdikleri temalara (i.e. siyaset, günlük hayat, ekonomi, sanat/müzik, bilim), Müslüman kadınların milliyetleri / ülkeleri, fotoğraflardaki temsilleri (i.e. tesettürlü, tesettürsüz, kadın görseli yok), ana konulara (i.e. baskı/saldırı-taciz, ayrımcılık, terör, modernlik², tesettürle ilgili yasal düzenlemeler) göre gruplanmıştır. *Le Figaro* için ayrıca haberin ana gazetede mi yoksa kadınlar için hazırlanan özel ek *Madame Le Figaro*'da çıkıp çıkmadığı da not edilmiştir.

Çerçeveleme analizi için, veriler beş temel çerçeveye göre, *çatışma*, *insani ilgi*, *ekonomik sonuçlar*, *ahlakilik* ve *sorumluluk* kapsamında kodlanmıştır (Semetko ve Valkenburg, 2000). Müslüman kadınları *terörle ilintili* gösteren haberler *çatışma çerçevesinde* kodlanmıştır, çünkü bu haberler teröristler ve barışçıl insanlar, teröristler ve devlet düzeni arasında çatışmaya dikkat çekmiştir. Müslüman kadınların *ayrımcılığa* veya *saldırıya-tacize* uğradığı, *baskı gördüğü* ya da *mağdur* olarak sunulduğu haberler *insani ilgi* çerçevesinde kodlanmıştır, çünkü bu haberler insani ya da duygusal bir tepki yaratma amacı gütmüştür. Müslüman kadınların tesettürle ilgili kanunlara mecbur olması *sorumluluk* çerçevesinde kodlanmıştır, çünkü bu haberler devletlerin kadınların giysileriyle ilgili sorun yaratması/çözmesiyle ilgili haberlerdir. Bu gruplara girmeyen haberler tek tek ele alınmış, ahlaki ve dini özellikler barındırıyorsa *ahlaki çerçevede* kodlanmıştır. Ekonomiyle ilgili haberlerin *ekonomik sonuçlar* çerçevesinde değerlendirilmesi ön görülmüş, ancak haber değerlendirmesinde bu kategoride haber bulunamamıştır. Kodlamalar ve değerlendirmeler ilk olarak 2018 Kasım'da yapılmış, ardından her 5 haberden 1'i Mart 2019'da yeniden kodlanmış ve değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Bu araştırmada, merkez-sağdaki *Le Figaro*'da Müslüman kadınlardan bahseden 117 habere, merkez-soldaki gazete *Le Monde*'da 47 habere rastlanmıştır. İki gazetenin arasındaki başlıca farklılık *Le Figaro*'daki 117 haberin 111'inin (%95), *Le Monde*'daki 47 haberin 14'ünün (%30) Müslüman kadınları haberin ana konusu olarak ele almış olmasıdır.

Le Figaro'daki 117 haberin 4'ü *spor* (%3), 6'sı *sanat/müzik* (%5), 46'sı *günlük hayat* (%40) ve 61'i (%52) *siyaset* üzerinedir.³ Bengladeşli kız futbol takımına dair haber *spor* başlığında kodlanan haberlere örnektir (*Madame Figaro*, 13 Kasım 2015). Sophia Azzedine'nin Müslüman bir kızın hayatını anlatan romanının çizgi roman adaptasyonuna dair haber *sanat/müzik* kategorisinde kodlanan haberlere örnektir (Vertaldi, 20 Haziran 2015). H&M'in giysileri yeniden kullanıma sokmayı amaçlayan kampanyada Londralı, tesettürlü Müslüman kadın kullanmasına dair haber *günlük hayat* kategorisinde kodlanan haberlere örnektir (Nicolet, 3 Eylül 2015). DAEŞ'e katılan Fransız Müslüman kadınları anlatan haber *siyaset* kategorisinde kodlanan haberlere örnektir (Lombard-Latune, 5 Mayıs 2015).

² "Modern", Cambridge Sözlükte tanımlandığı gibi, "en son fikir ve yöntemleri kullanan" tanımına uygun değerlendirilmiştir (Modern, <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/modern>).

³ Yüzdelerde nadiren küçük düzeltmeler yapılmıştır.

Le Monde'daki 47 haberin 4'ü (%8) *sanat*, 20'si (%43) *siyaset*, 23'ü (%49) *günlük hayat* üzerinedir. Fas'daki fuhuşu anlatıp kadınların özgürleştirilme ihtiyacından bahseden filme dair haber *sanat* kategorisinde kodlanan haberlerdendir (Guerrin, 12 Haziran 2015). Fransız cihatçıları anlatıp bunların %35'inin kadın olduğunu iddia eden haber *siyaset* kategorisinde kodlanmıştır (Vincent, April 16, 2015). İslamcılık üzerine olup kadınların erkeklere itaat etmesini savunan Müslümanlardan bahseden haber *günlük hayat* kategorisinde kodlanmıştır (Chafiq, 5 Şubat 2015).

Le Figaro'daki 117 haberin 50'si (%43) Müslüman kadınların nasıl *mazlum* ve *mağdur* olduğuyla ilintilidir. Malezya'da kadınların doğum sırasında çıplak kalmamaları için hazırlanan annelik pantolonları, ki anne ve bebeğin sağlığını riske sokması açısından sorunludur, bu gruptaki haberlere örnektir (*Madame Figaro*, 10 Temmuz Haziran 2015). 117 haberin 20'si (%17) Müslüman kadınları *terörle ilinti* göstermiştir. Teröristlerden birinin (Samy Amimour) eşinin onu Fransız toplumunu terörize etmeye nasıl teşvik ettiğini ve 13 Kasım 2015'deki Bataclan'daki terör saldırısından sonra onunla nasıl gurur duyduğunu anlattığı haber bu haberlere örnektir (*Le Figaro*, 28 Aralık 2015). 117 haberin 14'ü (%12) farklı ülkelerin *tesettürle ilgili hukuksal düzenlemelerine* dairdir. Fransa ve Senegal'den sonra İsviçre'deki burka yasağını anlatan haber bu gruba örnektir (Bonte, 27 Kasım 2015). 117 haberin 12'si (%10) Müslüman kadınların *modernliğinin* altını çizmektedir. Daha önce belirtildiği üzere burada "modern" Cambridge Sözlükteki ifadesiyle, "en son fikir ve yöntemleri kullanan" tanımına uygun değerlendirilmiştir (<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/modern>). Malezya'daki genç Müslüman kadınların helal hızlı tanışmayı kullanması bu haberlere örnektir (Nicolet, 7 Ekim 2015). 117 haberin 11'i (%9) Müslüman kadınların batılı toplumlarda Müslüman olmayanlarca *ayrımcılığa* ya da *saldırıya-tacize* uğramasıyla ilgilidir. Fransa'daki tesettürlü kadınların iş bulmada yaşadıkları zorluklara dair haber (*Madame Figaro*, 9 Ekim 2015) ve Marseilles'de saldırıya uğrayan tesettürlü kadın haberi bu gruba dahildir (*Le Figaro*, 8 Kasım 2015). Geri kalan haberler (117'de 10 haber veya %9) bu ana kategorilere veya aynı tek kategorinin altına girmemiştir.

Le Monde'da 47 haberin 17'sinde (%36) Müslüman kadınlar *mazlum* ve *mağdur* olarak ele alınmıştır. Mısırlı-Amerikalı gazeteci Mona Eltahawy'nin yalnız İslam'ı değil tüm dinlerin kadınların vücutlarını kontrol etme takıntılı olduğunu iddia ettiği haber bu gruptaki haberlere örnektir (Sallon, 18 Haziran 2015). 47 haberin 16'sı (%34) Müslüman kadınları *terörle ilintili* göstermiştir. İranlı-Fransız sosyolog Farhad Khosrokhavar'ın "yeni bir çeşit feminizm" olarak yorumladığı, cihatçı kadınların eşlerine dair haber Müslüman kadınların *terörle ilintili* sunulduğu haberlere örnektir (Suc, 28 Ocak 2015). 47 haberin 3'ü (%6) *tesettürle ilgili yasal düzenlemelere* dairdir. Fransa'daki burka yasağı, ülkelerin bu konudaki yasal düzenlemelerine dair haberlere örnektir (Pascual, 9 Ocak 2015). 47 haberin 4'ünde (%9) Müslüman kadınlar Müslüman olmayanlarca *saldırıya-tacize* uğramalarıyla ele alınmıştır. İslamofobi konusunu işlerken saldırıya-tacize uğrayan tesettürlü kadınlardan bahseden haber bu grup haberlere örnektir (Chemin, 26 Şubat 2015). 47 haberin 3'ünde (%6) Müslüman kadınlar *modern* gösterilmiştir. Danimarka'da "Muhammed Karikatürü krizi" denilen olaydan on yıl sonra Müslüman genç kadınların iyi bir eğitim seviyesine sahip olduğuna dair haberler bu grup haberlere örnektir (Truc, 16 Şubat 2015). Geri kalan haberler (47 üzerinden 4 haber veya %9) bu kategoriler altına veya aynı tek kategori altına girmemiştir.

Çerçeveleme analizine göre, iki gazete en çok *insani ilgi* çerçevesini (*Le Figaro*'da 117 haberden 71'i veya %60; *Le Monde*'da 47 haberin 24'i veya %51), ardından *çatışma* çerçevesini

(*Le Figaro*'da 117 haberin 30'i veya %26; *Le Monde*'da 47 haberin 18'i veya %38), *sorumluluk* çerçevesini (*Le Figaro*'da 117 haberin 14'ü veya %12; *Le Monde*'da 47 haberin 3'ü veya %6) ve *ahlaki* çerçeveyi (*Le Figaro*'da 117 haberin 2'si veya %2; *Le Monde*'da 47 haberin 2'si veya %5) kullanmıştır. Marseille ve Toulouse'da tesettürlü iki kadının saldırıya uğramasına dair haber (*Le Figaro*, 9 Kasım 2015) ve Charlie Hebdo saldırısı sonrası Müslüman kadınlar karşıtı saldırı haberi (*Le Monde*, 6 Nisan 2015) *insani ilgi* çerçevesinde değerlendirilen haberlere örnektir. Kaliforniya'lı kadın cihatçıyı anlatan haber (Picard, 8 Aralık 2015) ve batılı ülkelerdeki genç Müslüman kadınların cihatçı gruplara katılmasını anlatan haber (*Le Monde*, 29 Ocak 2015) *çatışma* çerçevesinde değerlendirilen haberlere örnektir. Senegal'deki (Nicolet, 20 Kasım 2015) ve Kongo'daki burka yasağı (*Le Monde*, 5 Mayıs 2015) *sorumluluk* çerçevesinde değerlendirilen haberlere örnektir. İslami yeniden doğuşun tesettürlü kadın sayısında artış yarattığına dair haber (Rougerie, 9 Temmuz 2015) ve son zamanlarda açıkça gösterilen İslami uygulamalardan varsayılan tesettürün görünürlüğü (Chambraud, 4 Haziran 2015) *ahlaki* çerçevede değerlendirilen haberlerdendir.

Le Figaro'daki 117 haberin 22'si (%19) Ocak-Mart 2015 döneminde 24'ü (%20) Nisan-Haziran 2015 döneminde, 28'i (%24) Temmuz-Eylül döneminde ve 43'ü (%37) Ekim-Aralık 2015 döneminde çıkmıştır. *Le Monde*'daki 47 haberin 20'si (%43) Ocak-Mart 2015 döneminde, 12'si (%26) Nisan-Haziran 2015 döneminde, 3'ü (%6) Temmuz-Eylül 2015 döneminde ve 12'si (25%) Ekim-Aralık 2015 döneminde çıkmıştır.

Le Figaro'da Müslüman kadınlar toplamda 43 ülke/milliyetle ilintilendirilmiştir. En çok ele alınan ülkeler Fransa (117 haberin 49'unda veya %42), Amerika Birleşik Devletleri (117 haberin 10'unda veya %9) ve Mısır'dır (117 haberin 5'inde veya %4). *Le Monde*'da Müslüman kadınlar toplamda 24 ülke ile ilintilendirilmiştir. Bu ülkeler arasında en sık bahsedilenler Fransa (47 haberin 28'inde, %60), Nijerya (47 haberin 4'ünde, %9), Suriye ve İngiltere'dir (47 haberin 3'ünde, %6).

Le Figaro'da 117 haberin 56'sındaki (%48) görsellerde tesettürlü Müslüman kadınlar, 20'sinde (%17) tesettürsüz Müslüman kadınlar kullanılmıştır. Geri kalan haberlerde (41 haber ve %35) kadın görseli yoktur. *Le Monde*'da 47 haberin 13'ündeki (%28) görsellerde Müslüman kadınlar tesettürlü, 2'sinde (%4) tesettürsüz gösterilmiştir. Geri kalan haberlerde Müslüman kadın görseli yoktur (32 haber veya %68).

SONUÇ VE TARTIŞMA

2015'deki Avrupa göçmen krizi sırasında Müslüman kadınların Avrupa basınındaki ele alınışlarını araştıran bu çalışma Müslüman kadınlar ile göçmen krizi arasında özel bir bağlantı kurulmadığını, ana iddia olarak ise farklı siyasi görüşteki Avrupa gazetelerinin Müslüman kadınları aşağı yukarı benzer şekilde konu ettiğini göstermiştir.

2015'de merkez-sağda yer alan ve muhafazakarlığıyla bilinen Fransız *Le Figaro* gazetesi Müslüman kadınlara merkez-soldaki *Le Monde* gazetesinden daha fazla yer vermiştir (sırasıyla 117 ve 47 haber). Ayrıca, daha yakından bir bakış *Le Figaro*'nun Müslüman kadınları *Le Monde*'dan daha fazla haberin ana konusu yaptığını göstermiştir (sırasıyla %95 ve %30). Ancak farklılık kabaca burada son bulmaktadır. Müslüman kadınlarla ilgili haberler sıklıkla *siyasi haberler* (*Le Figaro*'da %52 ve *Le Monde*'da %43) ve *günlük hayata dair haberler* (*Le Figaro*'da %40 ve *Le Monde*'da %49). Ardından diğer konular gelmektedir (*Spor Le Figaro*'da

%3, *Le Monde*'da %0), sanat/müzik *Le Figaro*'da %5 ve *Le Monde*'da %8). *Le Figaro*'nun Müslüman kadınlara daha çok yer vermesinin iki açıklaması olabilir. Öncelikle *Le Figaro*'daki 117 haberin 61'i (%52) gazetenin kadın eki *Madame Figaro*'da çıkmıştır ki, bunun *Le Monde*'da karşılığı yoktur. İkinci açıklama *Le Figaro*'nun ötekileştirici yaklaşımı olabilir. Müslüman kadınlar üzerine daha çok haber onların farklılığını gösterme amaçlı olabilir. Ayrıca, haberlerin her iki gazetede de kabaca siyasi konulu haberlerde yer alması Fransız basınının Müslüman kadınları siyasi aktörler olarak gördüğünü anlatmaktadır.

İki gazete de Müslüman kadınları en çok *mazlum* ve *mağdur* (*Le Figaro*'da %43 ve *Le Monde*'da %36) ve *terörle ilintili* (*Le Figaro*'da %17 ve *Le Monde*'da %34) göstermiştir. Müslüman kadınları mazlumluk ve mağdurlukla bağdaştırma oranları farklı da olsa, her iki gazetenin de en çok bu iki bağlamı kullanması anlamlıdır. Bunlardan sonra Müslüman kadınların *saldırıya ve ayrımcılığa uğramaları* (*Le Figaro*'da %9 ve *Le Monde*'da %9), *tesettürle ilgili hukuksal düzenlemelere tabi olmaları* (*Le Figaro*'da %12 ve *Le Monde*'da %6), *modern görülmeleri* söz konusudur (*Le Figaro*'da %10 ve *Le Monde*'da %6). Bu konularda iki gazetenin yaklaşımlarında anlamlı fark görülmemiştir. Başka bir dille, gazetelerin farklı siyasi duruşları Müslüman kadınlara yaklaşımlarında bir fark yaratmamıştır.

Çerçeveleme analizi, iki gazetenin en çok *insani ilgi* çerçevesini (*Le Figaro*'da %60 ve *Le Monde*'da %51), ardından *çatışma* çerçevesini (*Le Figaro*'da %26 ve *Le Monde*'da %38), *sorumluluk* çerçevesini (*Le Figaro*'da %12 ve *Le Monde*'da %6) ve *ahlaki* çerçeveyi (*Le Figaro*'da %2 ve *Le Monde*'da %5) kullandığını göstermiştir. Gazetelerin en çok *insani ilgi* ve *çatışma* çerçevesi kullanması, Müslüman kadınları, *kötü davranılan ve özgürleştirilme ihtiyacında olan, Avrupa'da uyum sorunları yaşayan kadınlar* olarak görmeleriyle açıklanabilir. Bu bakış Müslüman kadınları *mazlum-mağdur* ve birbirinden farksız algılayan şarkiyatçı (*orientalist*) ve özcü (*essentialist*) yaklaşımın örneği ve devamı niteliğindedir (Abu-Lughod, 2013).

Müslüman kadınlar iki gazetede farklı zaman dilimlerinde daha çok haber edilmişlerdir. Bu zaman dilimleri *Le Figaro*'da Ekim-Aralık 2015 ve *Le Monde*'da Ocak-Mart 2015'dir (sırasıyla haberlerin %37 ve %43'i). Ancak bu farklı dönemler aslında Ocak ve Kasım 2015'deki terör saldırılarının ve ardından gelen Müslüman karşıtı tacizlerin olduğu dönemler olması nedeniyle benzerlik taşımaktadır.

Şaşırtıcı olmayan şekilde Fransa haberlerde en çok geçen ülkedir (*Le Figaro*'da %42 ve *Le Monde*'da %60). Diğer ülkeler daha çok terör ve kadınlara baskıyla bağdaştırılabilecek ülkelerdir. Örneğin *Le Figaro*'daki haberlerin %9'unda terör saldırıları olan Amerika Birleşik Devletleri, *Le Monde*'daki haberlerin %9'u Boko Haram'ın aktif olduğu Nijerya'dan bahsedilmiştir.

Le Figaro'nun *Le Monde*'a göre Müslüman kadınları tesettürle daha çok gösterdiği (sırasıyla %48 ve %28) görülmüştür. İki gazetede Müslüman kadınlara dair görsele yer vermeyen haberlerin oranı *Le Figaro*'da %35 ve *Le Monde*'da %68'dir. *Le Figaro* muhafazakar bir gazetedir ve Müslüman kadınların kültürel olarak farklılığının altını çizmektedir. Bu nedenle *Le Figaro*'daki haberlerin aşağı yukarı yarısında Müslüman kadınların tesettürlü gösterilmesi şaşırtıcı değildir. *Le Monde*'daki haberlerin yaklaşık 4'de 3'ünde kadın görseli olmaması ve tesettürlü kadın fotoğraflarının az olması Müslüman kadınların daha az haberde ana konu olmuş olmaları ve gazetenin merkez-solda olmasıyla açıklanabilir.

Bu sonuçlar Avrupa medyasında Müslüman kadınların ele alınışı konulu önceki çalışmaları genelde doğrular niteliktedir. Örneğin, Fransa basınındaki tesettür konulu siyasal söyleme odaklanan El Hamel (2002) Fransız medyasının İslam'ı liberal değerlere ve Fransız toplumuna bir tehlike gördüğünü iddia etmiştir. Belçika basınına odaklanan Meddeb (2014) Müslüman kadınlara *mağdur*, *asi* ve *suç ortağı* olmak üzere üç rol verildiğini iddia etmiştir. Alman basını üzerine çalışan Tosun (2016) Müslüman kadınların *mazlum*, *eğitimsiz* ve *tutucu* gösterildiğini iddia etmiştir. Fransız basınına odaklanan bu çalışma da Müslüman kadınların sıklıkla *mazlum-mağdur* ve *terörle ilintili* gösterildiğini, bu nedenle de bir *tehlike* olarak algılanabileceğini göstermiştir.

Çalışmanın önceki çalışmalardan farklılaşması da söz konusudur. Fransız ve Fransızca konuşan Belçika yazılı ve görsel medyasına odaklanan Yardım (2015) araştırmasındaki haberlerde *abartı*, *yanlış aksettirme*, *düşmanlık* ve *çatışma* içeren *nefret söylemi* bulunduğunu iddia etmiştir. Müslüman kadınların haberlerde olumsuz bakış açısıyla ve çatışma unsuru kullanılarak sunulduğu iddiası paylaşılmakla beraber, bizim çalışmamızda taranan haberlerde *abartı*, *yanlış aksettirme*, *düşmanlık* olarak adlandırılacak unsurlar bulunmamıştır.

Bundan sonraki çalışmalar karşılaştırma amacıyla farklı yıllar ve farklı Avrupa ülkelerinin basınlara odaklanabilir. Bu çalışmadaki iki gazete farklı siyasi görüşte olmasına rağmen Müslüman kadınları aşağı yukarı aynı şekilde ele almıştır. Bu nedenle farklı yıllara ve farklı ülke basınlara odaklanan araştırmaların çok da farklı sonuçlara ulaşacağı beklenemez. Ancak kuşkusuz karşılaştırma çalışmaları Müslüman kadınların Avrupa medyasında ele alınışları konulu literatürün zenginleştirilmesine katkı yapacaktır.

TEŞEKKÜR

Atila Cansun, Paul Laforge ve makaleyi değerlendiren hakemlere destekleri için teşekkür ederim.

KAYNAKÇA

Abu-Lughod, L. (2013). *Do Muslim Women Need Saving?* Cambridge: Harvard University Press.

Andreassen, R. (2014). Political Muslim women in the news media. Akman, Hacı (ed). *Negotiating identities in Scandinavia: women, migration and the diaspora*. New York and Oxford: Berghahn Books, 61-90.

Bastié, E. (2015, 23 Eylül). Un an de crise migratoire en 10 événements clés. *Le Figaro*, <http://www.lefigaro.fr/international/2015/09/23/01003-20150923ARTFIG00010-un-an-de-crise-migratoire-en-10-evenements-cles.php> (Erişim tarihi 8 Kasım 2018).

BBC (2015, 22 Aralık). Migrant crisis: One million enter Europe in 2015, <https://www.bbc.com/news/world-europe-35158769> (Erişim tarihi 8 Kasım 2018).

Bonte, A. (2015, 27 Kasım). Après la France et le Sénégal, la Suisse interdit le voile intégral dans les lieux publics. *Madame Figaro*, <http://madame.lefigaro.fr/societe/apres-la-france-ou-le-senegal-la-suisse-interdit-a-son-tour-le-port-du-voile-dans-les-lieux> (Erişim tarihi 8 Kasım 2018).

Bouferrouk, A. ve Dendane, Z. (2018). Muslim women issues in the press: a corpus linguistic analysis of the burka's representation in The Daily Telegraph. *European Journal of Language Studies*, 5(1), 10-21.

Bullock, K. ve Jafri, G. (2000). Media (Mis)Representations: Muslim Women in the Canadian Nation. *Canadian Woman Studies/Les Cahiers de la Femme*, 20(2), 35-40.

Cambridge Dictionary. <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/modern> (Erişim tarihi 5 Mart 2019).

Chadenat, T. (2015, 14 Ağustos). La terrifiante théologie du viol de l'État islamique. *Madame Figaro*, <http://madame.lefigaro.fr/societe/comment-letat-islamique-a-instaure-une-theologie-du-viol-140815-97771> (Erişim tarihi 8 Kasım 2018).

Chafiq, C. (2015, 5 Şubat). L'islamisme, une lecture totalitaire du monde. *Le Monde*, https://www.lemonde.fr/idees/article/2015/02/05/l-islamisme-une-lecture-totalitaire-du-monde_4570661_3232.html (Erişim tarihi 14 Kasım 2018).

Chambrad, C. (2015, 6 Nisan). Aux rencontres de l'UOIF, conflit de générations après "Charlie". *Le Monde*, https://www.lemonde.fr/religions/article/2015/04/06/musulmans-conflit-de-generations-apres-charlie_4610179_1653130.html (Erişim tarihi 14 Kasım 2018).

Chambrad, C. (2015, 4 Haziran). Nilüfer Göle: "L'islam est devenu un ingrédient actif des dynamiques". *Le Monde*, https://www.lemonde.fr/idees/article/2015/06/04/l-islam-est-devenu-un-ingredient-actif-des-dynamiques-europeennes_4647500_3232.html (Erişim tarihi 14 Kasım 2018).

Chazan, D. (2016, 3 Ocak). Charlie Hebdo: what next for magazine one year after attack? *The Telegraph*, <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/france/12079430/Charlie-Hebdo-what-next-for-magazine-one-year-after-attack.html> (Erişim tarihi 16 Kasım 2018).

Chemin, A. (2015, 26 Şubat). L'islamophobe est-il un raciste comme les autres? *Le Monde*, https://www.lemonde.fr/societe/article/2015/02/26/l-islamophobe-est-il-un-raciste-comme-les-autres_4584090_3224.html (Erişim tarihi 14 Kasım 2018).

El Hamel, C. (2002). Muslim diaspora in Western Europe: The Islamic headscarf (Hijab), the media and Muslims' integration in France. *Citizenship Studies*, 6(3), 293-308.

Entman, R. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43(4):51-58.

European Press Round up. *Le Figaro Daily Newspaper*, <https://www.eurotopics.net/en/148679/le-figaro> (Erişim tarihi 8 Kasım 2018).

European Press Round up. *Le Monde Daily Newspaper*, <https://www.eurotopics.net/en/148683/le-monde> (Erişim tarihi 8 Kasım 2018).

Farooq Samie, S. ve Sehlikoglu, S. (2015). Strange, Incompetent and Out-Of-Place. *Feminist Media Studies*, 15(3), 363-381.

Guerrin, M. (2015, 12 Haziran). Le mal dominant. *Le Monde*, https://www.lemonde.fr/idees/article/2015/06/12/le-mal-dominant_4652559_3232.html?xtmc=femmes_musulmanes&xtcr=35 (Erişim tarihi 14 Kasım 2018).

Hackett, C. (2017, 29 Kasım). 5 facts about the Muslim population in Europe. *Pew Research Center*, <http://www.pewresearch.org/fact-tank/2017/11/29/5-facts-about-the-muslim-population-in-europe/> (Erişim tarihi 16 Kasım 2018).

Hamès, C. (1989). La Construction de l’islam en France: du côté de la presse / The construction of Islam in France: as viewed by the press. *Archives de sciences sociales des religions*, 68(1), 79-92.

Jaspal, R. ve Cinnirella, M. (2010). Media representations of British Muslims and hybridised threats to identity. *Contemporary Islam: Dynamics of Muslim Life*, 4(3), 289-310.

Le Figaro (2015, 28 Aralık). Attentat de Paris: l’épouse d’un terroriste fière, <http://www.lefigaro.fr/flash-actu/2015/12/28/97001-20151228FILWWW00007-attentat-de-paris-l-epouse-d-un-terroriste-fiere.php> (Erişim tarihi 14 Kasım 2018).

Le Figaro (2015, 19 Kasım) 24 actes antimusulmans depuis les attentats, <http://www.lefigaro.fr/flash-actu/2015/11/19/97001-20151119FILWWW00141-24-actes-antimusulmans-depuis-les-attentats.php> (Erişim tarihi 8 Kasım 2018).

Le Figaro (2015, 18 Kasım). Un prof d’une école juive et une femme voilée agressés à Marseille, <http://www.lefigaro.fr/actualite-france/2015/11/18/01016-20151118ARTFIG00363-marseille-un-prof-d-une-ecole-juive-victime-d-une-agression-au-couteau.php> (Erişim tarihi 8 Kasım 2018).

Le Monde (2015, 29 Ocak). Comment nos filles deviennent des “califettes”, https://www.lemonde.fr/idees/article/2015/01/28/comment-nos-filles-deviennent-des-califettes_4565061_3232.html (Erisim tarihi 14 Kasım 2018).

Le Monde (2015, 5 Mayıs). Le Congo interdit le voile intégral pour prévenir tout acte de terrorisme, https://www.lemonde.fr/afrique/video/2015/05/05/le-congo-interdit-le-voile-integral-pour-prevenir-tout-acte-de-terrorisme_4628053_3212.html (Erişim tarihi 14 Kasım 2018).

Lombard-Latune, M.-A. (2015, 5 Mayıs). Ces jeunes Françaises parties rejoindre Daech. *Le Figaro*, <http://www.lefigaro.fr/international/2015/05/05/01003-20150505ARTFIG00350-ces-pasionarias-francaises-de-daech.php> (Erişim tarihi 8 Kasım 2018).

Macdonald, M. (2006). Muslim Women and the Veil, Problems of image and voice in media representations. *Feminist Media Studies*, 6(1), 7-23.

Madame Figaro (2015, 13 Kasım). Au Bangladesh, une équipe de filles la joue comme Beckham, <http://madame.lefigaro.fr/societe/au-bangladesh-une-equipe-de-filles-la-joue-comme-beckham-131115-109620> (Erişim tarihi 8 Kasım 2018).

Madame Figaro (2015, 10 Temmuz) La Malaisie lance des pantalons pour accoucher sans jamais être nue, <http://madame.lefigaro.fr/societe/des-pantalons-pour-accoucher-couverte-font-debat-en-malaisie-100715-97441> (Erişim tarihi 8 Kasım 2018).

Madame Figaro (2015, 9 Ekim). Les musulmanes voilées trouvent difficilement leur place dans le monde du travail, <http://madame.lefigaro.fr/societe/les-salariees-musulmanes-pratiquantes-ont-elles-un-avenir-professionnel-091015-98856> (Erişim tarihi 8 Kasım 2018).

Meddeb, R. (2014). Les représentations des musulmanes dans le quotidien La Libre Belgique. *ESSACHES, Journal for Communication Studies*, 2, 27-36.

Moore, K., Mason, P. ve Lewis, J. (2008). *Images of Islam in the UK: The Representation of British Muslims in the National Print News Media 2000-2008*. Cardiff: Cardiff School of Journalism, Media and Cultural Studies.

Nicolet, H. (2015, 7 Ekim). En Malaisie, les jeunes goûtent au speed dating halal. *Madame Figaro*, <http://madame.lefigaro.fr/societe/en-malaisie-les-jeunes-goutent-au-speed-dating-halal-071015-98797> (Erişim tarihi 8 Kasım 2018).

Nicolet, H. (2015, 20 Kasım). Le Sénégal interdit la burqa. *Madame Figaro*, <http://madame.lefigaro.fr/societe/apres-le-cameroun-et-le-tchad-le-senegal-aurait-interdit-la-burqa-201115-109696> (Erişim tarihi 8 Kasım 2018).

Nicolet, H. (2015, 15 Eylül). Une femme voilée dans la dernière campagne H&M. *Madame Figaro*, <http://madame.lefigaro.fr/societe/une-femme-portant-le-hijab-apparaît-dans-la-derniere-campagne-hm-150915-98231> (Erişim tarihi 8 Kasım 2018).

Özcan, E. (2013). Lingerie, bikinis and the headscarf, Visual depictions of Muslim female migrants in German news media. *Feminist Media Studies*, 13(3), 427-442.

Pascual, J. (2015, 3 Aralık). “Il ne faut pas se polariser sur les lieux salafistes”. *Le Monde*, https://www.lemonde.fr/religions/article/2015/12/03/djihadisme-le-gouvernement-veut-frapper-fort-les-endroits-qui-pretent-le-flanc-a-des-suspensions_4822692_1653130.html?xtmc=femmes_musulmanes&xtcr=4 (Erişim tarihi 14 Kasım 2018).

Pascual, J. (2015, 9 Ekim). Loi sur le voile intégral: “On a créé le monstre qu’on voulait éviter”. *Le Monde*, https://www.lemonde.fr/religions/article/2015/10/10/loi-sur-le-voile-integral-on-a-cree-le-monstre-qu-on-voulait-eviter_4786934_1653130.html (Erişim tarihi 14 Kasım 2018).

Paulet, A. ve Courbet, C. (2015, 7 Ocak). *Charlie Hebdo* : l’hommage international en dessins. *Le Figaro*, <http://www.lefigaro.fr/culture/2015/01/07/03004-20150107ARTFIG00465--charlie-hebdo-l-hommage-international-en-dessins.php> (Erişim tarihi 8 Kasım 2018).

Picard, M. (2015, 8 Aralık). Tuerie de San Bernardino : le parcours d’une étrange djihadiste californienne. *Le Figaro*, <http://www.lefigaro.fr/international/2015/12/08/01003-20151208ARTFIG00318-le-parcours-d-une-etrange-djihadiste-californienne.php> (Erişim tarihi 8 Kasım 2018).

Prasad, D. (2008). Content Analysis: A method in Social Science Research. *Research methods for social work*, 5, 1-20.

Rougerie, P. (2015, 9 Temmuz). Pourquoi les musulmanes portent-elles de plus en plus le voile? *Madame Figaro*, <http://madame.lefigaro.fr/societe/pourquoi-les-jeunes-femmes-portent-elles-de-plus-en-plus-le-voile-080715-97391> (Erişim tarihi 14 Kasım 2018).

Saeed, A. (2007). Media, Racism and Islamophobia: The Representation of Islam and Muslims in the Media. *Sociological Compass*, 1(2), 433-462.

Sallon, H. (2015, 18 Haziran). Mona Eltahawy: “Femmes musulmanes, il faut briser la barrière de la honte”. *Le Monde*, https://www.lemonde.fr/festival/article/2015/06/18/mona-elatahawy-il-faut-briser-la-barriere-de-la-honte_4656695_4415198.html (Erişim tarihi 14 Kasım 2018).

Semetko, H. A. ve Valkenburg, P. M. (2000). Framing European politics: a content analysis of press and television news. *Journal of Communication* 50(2): 93-109.

Suc, M. (2015, 28 Ocak). Femmes de djihadistes. *Le Monde*, https://www.lemonde.fr/societe/article/2015/01/28/femmes-de-djihadistes_4564751_3224.html?xtmc=femmes_musulmanes&xtcr=69 (Erişim tarihi 14 Kasım 2018).

The Guardian (2015, 22 Aralık). Over a million migrants and refugees have reached Europe this year, says IOM, <https://www.theguardian.com/world/2015/dec/22/one-million-migrants-and-refugees-have-reached-europe-this-year-iom> (Erişim tarihi 1 Mart 2019).

Tankard, J., Hendrickson, L., Silberman, J., Bliss, K. ve Ghanem, S. (1991). *Media frames: Approaches to conceptualization and measurement*. Paper presented to the Association for Education in Journalism and Mass Communication, Boston.

Tosun, C. (2016). Alman Medyasında Müslüman Kadın Algısı. *Dini Araştırmalar*, 19(49), 255-269.

Truc, O. (2015, 16 Şubat). En dix ans, le Danemark s'est converti à l'autocensure. *Le Monde*, https://www.lemonde.fr/europe/article/2015/02/16/en-dix-ans-le-danemark-s-est-converti-a-l-autocensure_4577302_3214.html (Erişim tarihi 14 Kasım 2018).

Vertaldi, A. (2015, 30 Haziran). Confidences à Allah: le destin tourmenté d'une musulmane. *Le Figaro*, <http://www.lefigaro.fr/bd/2015/06/30/03014-20150630ARTFIG00325-jbara-entre-soumission-ou-liberte-a-tout-prix.php> (Erişim tarihi 8 Kasım 2018).

Vincent, C. (2015, 16 Nisan). Comment "retourner" un djihadiste. *Le Monde*, https://www.lemonde.fr/societe/article/2015/04/16/comment-retourner-un-djihadiste_4617434_3224.html (Erişim tarihi 14 Kasım 2018).

Yardım, M. (2015). Hate Speech against Muslim Women: The Example of French and Belgian Francophone Media. *American International Journal of Social Science*, 4(5), 115-127.

Yuval-Davis, N. (1998). *Gender and Nation*. London: Sage.